

Актьорът Васил Стойчев

СЪВЕТИ СЕ ДАВАТ, КОГАТО ТИ ГИ ПОИСКАТ

● Повечето българи по различни причини забравяме предвидливостта на пълното застраховане

Васил Стойчев е роден на 29.09.1935 г. в Кюстендил. Завършва Образцов икономически техникум - София, една година учи във ВИИ „Карл Маркс“, а от 1954 до 1959 г. е студент по актьорско майсторство във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ в класа на проф. Филип Филипов. Първата му роля на професионална сцена е поручик Енчо Енев от „Разузнаване“ на Лозан Стрелков (пост. Вили Цанков).

През сезон 1960/1961г. след публичен дебют е назначен в трупата на Народния театър „Иван Вазов“. Играе ролята на Бойчо Огнянов в „Под игото“ и Владиков в „Хъшове“ на Ив. Вазов, Вълко Митолов в „Глас народен“ на Г. Караславов, Мирослав в „Иван Шишман“ на Камен Зидаров, Чепурной и Вагин в „Деца на слънцето“ и Алексей в „Егор Буличов и другите“ на М. Горки, Княза в „Унижените и оскърбените“ на Ф. М. Достоевски, Каренин в „Живият труп“ на Л. Толстой, Беналкасар в „Почивка в Арко Ирис“ на Д. Димов и много други.

Голяма популярност получава с ролята на цар Калоян във филма „Калоян“ на Дако Даковски. Популярен е и от много постановки на телевизионния театър и радиотеатъра. Играе и на сцената на „Театър 199“ в една от първите му постановки - ролята на Ник в „Кой се страхува от Вирджиния Уулф“ на Е. Олби и заедно с Виолета Бахчеванова в „Нерви за любов“ на Кирил Топалов.

Васил Стойчев е награждаван с много ордени и медали. Лауреат е на Димитровска награда за ролята на Беналкасар (1972 г.), заслужил артист (1976 г.) и народен артист (1986 г.)

то първороден син на многодетно семейство с четирима братя и три сестри) да създаде свое семейство, за да може съпругата му да отгледа и невръстните сираци. Баща ми се хваща за черната кутия и триножника на моменталния фотоапарат и тръгва да снима по съборите на Кюстендилския край. И до днес не мога да проумея кога и как е могъл да научи и запагети толкова много народни предания и песни, които той рецитираше с такова удоволствие. А колкото до напътствията, нека да ви кажа само едно от многото, пък всеки да го тълкува по своему: „Не гледай само тия, които са пред теб; обръщай се и не забравяй тези, които са след теб!“

- Конкуренция или опора е съпругата да упражнява една и съща професия?

- Съдбата се оказа благосклонна към мен, като в деня на радостта от приемането ми във ВИТИЗ ме срещна с Виолета Бахчеванова, жената, която стана мой приятел, състудент, колега, партньор, съпруга, майка на децата ни, тъща на зетьовете ни и маминка на

Фамилия Стойчеви

факт, тя носи голяма радост и удовлетворение за родителите, но натоварва с огромна тежест децата, карайки ги цял живот да доказват себе си.

С внуците пък компенсираме пропуснатото с децата ни и затова на тях сега отдаваме цялото си внимание и грижи. Дано и те не бъдат подвласни само на цветята и бляскавата светлина на сцената, а да запазят у себе си пламчето на любовта към професията и да изпитат накрая щастие от отдаването си на нея!

- Изпитвате ли носталгия по атмосферата в театъра преди демокрацията?

- За всеки човек носталгията по нещо отминало, което е било смисъл на живота му, е нормално чувство. А когато това отминало време се измерва с повече от 40 години, изживени сред знаменити хора, изключителни таланти на нацията ни, в творческа атмосфера, която винаги е била уникална за сцената на Народния театър „Ив.Вазов“, това чувство е двойно по-голямо и то не може да се дели на „преди“ и „след“. Театърът не може да дели и публиката си на „преди“ и „след“ - тя за нас винаги е била Негово Величество Зрителят.

- Вие станяхте по-популярен с ролята на Калоян. С какво ви допадна образът на този наш именит владетел?

- „Калоян“ е първият цветен български исторически филм. Ролята на Цар Калоян ми беше дадена, когато токущо бях навършил 25 години, назначен в трупата на Народния театър „Кр. Сарафов“ и изиграл първите си роли в „Пред буря“ на Боян Балабанов и в „Иван Шишман“ на Камен Зидаров. Снимките започнаха през лятото на 1961 г. от Созопол и ги прекъсна внезапната смърт през 1962 г. на режисьора Дако Даковски, който беше и сценарист на филма заедно с Антон Дончев и Димитър Мантов. Режисьорите Захари Жандов и Юри Арнаудов довършиха снимките и през януари на 1963 г. се състояха премиерите из цяла България. Тогавашият интерес към филма сега изглежда невероятен - прожекции в софийските киносалони започваха от 10,00 -12,00 -14,00 -16,00 -18,00 и 20.00 часа.

От всичко, което четях за Калоян, бях най-запленен от написаното от проф. Васил Златарски за великия цар, големия военачалник, чиито битки се изучават в световната военна история, изключителния дипломат, чиято кореспонденция с папа Иннокентий Трети е уникална дипломатическа игра. И гордостта ми беше още по-голяма, когато 10 години след премиерата на филма, през 1972 г., при гостуването ни с театъра във Велико Търново, на хълма Царевец бяхме от първите, които научиха от археолога Вълко Вълв за откриването на гроба на Калоян.

- Нихилизмът е обхванал повечето младежи. Вие какви съвети давате на вашите внуци?

- За съжаление и нашето семейство не е чуждо на болката за заминалите млади хора по света да дирят щастieto си. Семейството на малката ни дъщеря Биляна, която спечели конкурс за докторант, замина през 1995 г. за САЩ. В Орегонския университет защити докторска дисертация и сега е професор в „Емори&Хенри Колидж“ във Вирджиния и е декан на Театралния факултет. Съпругът ѝ Кеворк Хорисян, неин съученик от Класическата гимназия, също завърши магистърска бизнес програма. Заминалият с тях 3-годишен внук Микаел вече е 16-годишен, там се роди и най-малката ни внучка Кристин. Болката от раздялата с тях се лекува с редките им завръщания през някоя тяхна ваканция и с щастieto от събирането под един покрив на цялата фамилия. За какви съвети към внуците може да се говори при тези кратки срещи?! А пък и баща ми казваше, че „съвети се дават, когато ти ги поискат“. Може би идва време, когато ние ще искаме съвети от децата и внуците си!

- Били ли сте застрахован?

- Да, със задължителната „Гражданска отговорност“ и доброволното „Автокаска“. С едногодишна имуществена застраховка ни е награждавал ДЗИ преди години, но като повечето българи по различни причини забравяме предвидливостта на пълното застраховане.

С ВАСИЛ СТОЙЧЕВ ви среща МАРИЯ МИТЕВА

Г-н Стойчев, по време на следването си в икономическия институт участвате в самодейния драмсъстав. Тогава ли взехте решението да станете актьор?

- В годината, когато отбелязваме 60-годишнината от създаването на ДВТУ „Кръстьо Сарафов“ (Държавно висше театрално училище), после ВИТИЗ и НАТФИЗ, вие ме връщате много назад във времето. През учебната 1953/1954 г. бях студент във ВИИ „Карл Маркс“ и с въпроса си събудихте у мен много мили спомени към уникалното чувство, което изпитва човек, припомняйки си участието в нещо, което му е било хоби, а мечтата му е била да го превърне в професия.

За мое щастие ръководители на драмсъстава през първия семестър бяха кинорежисьорът Петър Василев-Милевин и неговата съпруга актрисата Валентина Борисова, а през втория семестър ни учеха абсолвентите от театралното училище „Кръстьо Сарафов“ режисьорите Димитрина Гюрова и Николай Савов. За кандидатстване в театралното училище мислех още от ученическите си години, където бях изявен рецитатор, но дипломирайки се в Образцовия икономически техникум в Лозенец - София, попаднах под ударите на тогавашния закон, който разрешаваше на завършилите техникуми да кандидатстват само по специалността си. Бях приет във ВИИ „Карл Маркс“.

Откакто се помня, законът се променяше почти всяка година, както и сега, и винаги сме смятали, че това е в ущърб на ученика. За мое щастие нова промяна разрешаваше на пълните отличници от техникумите да могат да кандидатстват във всички ВУЗове. През същата тази 1954/1955 учебна година бях приет в театралното училище в класа на проф. Филип Филипов.

-Баща ви и брат ви са били отдадени на фотографията. Помогна ли с нещо професията на баща ви за покъсното ви изграждане като актьор?

- В чудесната градина на „Чифте баня“ в Кюстендил, на фасадата на една дървена къщичка пишеше „Фото Бански“ - това беше фирмата на баща ни Александър Арсов Стойчев, а брат ми Крум Арсов стана изявен фотограф-художник и фотожурналист. На мои снимки още от 6-годишен се вижда, че на врата ми висе професионален апарат „Лайка“.

И до ден днешен с мен има и някакъв фотоапарат, съпроводен преди години и с кинокамера, а в последните години - и с видеокамера. На това мое хоби се дължат многото снимки, кино- и видеодокументални филми, излъчвани и по БНТ. Така са запечатани и много от гостуванията на Народния театър „Иван Вазов“ у

В ролята на Калоян

внуците ни. Тя е човекът, за когото казвам, „че откакто се помня, все съм женен“.

А въпросът за еднаквите професии и за работата на едно и също работно място, за радостите и трудностите, за хубавото и лошото, което тази еднаквост носи - това е тема на много дълъг друг разговор.

- Вие не сте спрели и дъщерите си да се насочат към тази професия, въпреки че у нас за съжаление имаше период, в който беше трудно да бъдеш актьор. Напоследък и внуците ви се изявяват на сцената. Какво носи професионалната приемственост лично на вас и на вашите близки?

- На професионалната приемственост в България се гледа като че ли през криво огледало. Ако бащата е лекар, архитект, учител или каквато и да е друга професия и синът кандидатства и влезе в същата специалност, обичайната реакция е: „Ами да, така е, той влиза с връзки“. Нико не отчита факта, че ако такъв кандидат е имал интерес и влечение към професията на родителите си, в тяхната среда той вече е преминал половин университет.

Може би тази нагласа е причината у нас да са рядкост така наречените династии, при които 3-4 поколения да са в една и съща професия, каквато е практиката в други страни. А когато тази професионална приемственост стане

нас и в чужбина.
- Наследили сте от баща си рецитаторската дарба. Имаше ли баща ви и други качества, на които много се възхищавате? Кои от напътствията му няма да забравите никога?

- След ранната смърт на майка си баща ми е бил принуден почти невръстен (ка-

Васил Стойчев и Виолета Бахчеванова